

**Szász Jenő,
a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnökének köszöntő beszéde**

Tisztelt Fővédnök úr, kedves Márta asszony, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet nevében nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm Önöket a Kárpát-haza Galéria immár kétszámjegyű, tizedik kiállításának megnyitóján.

Külön öröm és megtiszteltetés számomra - de úgy gondolom: mindannyiunk számára -, hogy Szőcs Géza úr, a Miniszterelnök kulturális főtanácsadója elvállalta mai rendezvényünk fővédnökségét; kérem, engedjék meg, hogy ezért - mindnyájunk nevében - hálámat és köszönetemet fejezzem ki neki.

Mint ahogy köszönöm Szőcs Gézának erdélyi sorsközösségünkéből és minden bizonnyal hasonló értékrendünkből fakadó és becsülettel megvívott közös csatáinkat, illetve az ebből eredő barátságunkat és szövetségünket is!

Továbbá nagy szeretettel üdvözlöm Jakobovits Miklós özvegyét, Márta asszonyt, a kiváló keramikusművészt, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagját, aki a férje emlékét szeretettel óvó és ápoló önzetlenséggel kérte, hogy az eredetileg tervezett közös kiállítás helyett a ma este csak Jakobovits Miklósról és alkotásairól szóljon.

Amint említettem, a Kárpát-haza Galéria jubileumi, tizedik kiadásához érkezett, és a tíz már elég nagy számnak tűnik ahhoz, hogy egyfajta mérleget, akár visszaemlékezést készíthessünk.

A sort – mint bizonyára emlékeznek - a sóvidéki Kuti Dénes festőművész kiállítása nyitotta, aki kivételes alkotásokkal és hamisítatlan székely furfanggal érkezett Budapestre. Őt követte Nagy János felvidéki szobrászművész, ki a múlt és a jelen jogfosztott nemzettársainkkal szembesített bennünket. Később Erfán Ferenc kárpátaljai festőművész mutatta meg, hogy sajátosan magyar művészete miként fakad az őt körülvevő kulturális sokszínűségéből.

Vinczeffy László erdélyi festőművész művészete a kiszolgáltatottság, a meghurcoltatás feloldásaként jutott el hozzánk. Penovác Endre délvidéki festőművész műveiben egyszerre ismerhettük meg a hagyomány és az innovatív művészi megközelítés egységét. Király Ferenc muravidéki szobrászművész kortárs válaszaiban az új formanyelv egyidejűleg jelent meg az organikus magyar kultúrával.

Aztán Sipos László erdélyi festőművész jelentkezett sajátos művészi megfogalmazással, egy igazán karakteres, egyéni világgal. A sort Szajkó István délvidéki festőművész folytatta, aki felhívta a figyelmünket ars poeticájára: „minél inkább odafigyelsz, annál inkább odafigyelnek rád.” Legutóbb pedig Magyar László kárpátaljai festőművész hozta el számunkra kiérlelt színvilágát és harmóniát közvetítő alkotásait.

Ma viszont azért vagyunk itt, hogy a nagyszerű ember és nagyszerű művész, Jakobovits Miklós emlékének és művészetének adózzunk. Sokat gondolkodtam, hogyan lehetne itt Budapesten kerek mondatokba önteni, megértetni szavakkal, sugallatokkal, hogy milyen az, amikor valaki 1936-ban örmény katolikus családba születik Kolozsváron.

Hiszen nálunk otthon, Gyergyóban vagy éppen Szamosújváron a velünk együtt élő, nemzeti kultúránkat saját színeivel gazdagító örmény közösséget időközben bizony megroppantotta az idő. Ha tehát Jakobovits Miklóstra gondolok, kérem, fogadják el nekem, ha a transzilván nézőpontot választom: a tehetséget - nemzeti és vallási különbségtétel nélkül - elismerő székely ember nézőpontját.

Szócs Géza és P. Szabó Ernő minden bizonnyal szakavatottabb módon szól majd a művészeiről, de bevallom, nekem egy székely földim, bizonyos Zsögödi Nagy Imre jutott eszembe, amikor Jakobovits Miklós alkotásait ízlelgettem.

Közhely immár, hogy Erdély a különböző nemzeti közösségek közös élettere, de arról már kevesebbet beszélünk, hogy „titkos” szelepeken át az európaiság újra és újra visszaáramlott a magyarság tündérbirtokába. Jakobovits Miklós életútja némiképp Zsögödi Nagy Imréét idézi, amennyiben az európai és nemzeti kultúra tudatos, egyidejű vállalását örökségnek tekinthetjük.

Vásárhelyi, kolozsvári és nagyváradai tanulmányai után Jakobovits Miklós „kalandvágyból” otthon maradt, és ha jól tudom, már negyvenedik évét is betöltötte, amikor egyéni kiállításával Európába is kiléphetett.

De ahogyan nagy elődei, erdélyi képzőművészetünk jeles alakjai, ő is hűséges maradt a népünkhöz és a tájhoz, még akkor is, ha formanyelve látszólag nemzetközi. Én legalábbis azt hiszem, hogy aki a rendszerváltozás után is vállalta közös sorsunkat, a hazaszeretet beszédes példáját adta életében és műveiben egyaránt.

Csak egészen elfogult emberek hihetik, hogy a modern kifejezésformák kívül rekednek nemzeti művészetünkön.

Korszerűnek lenni, jelen időben alkotni, Jakobovits Miklós korában szintézist jelentett: az expresszionizmus és szürrealizmus azonban nem holt anyag nála, hanem nemzeti létezésünk, sorskérdéseink felmutatása. És persze, az örök emberi kifejezése, hiszen a művészt éppen egyetemes vágyainak formába öntése különbözteti meg a műkedvelőtől.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Nem kívánok Márta asszonyban fájdalmas sebeket felszakítani, de két éve lesz decemberben, hogy Jakobovits Miklós Nagyváradon örökre elszenderült. Mi, a Nemzetstratégiai Kutatóintézetnél büszkék vagyunk arra, hogy most itt lehetünk és bízom benne, méltó mementót állíthatunk Jakobovits Miklósnak.

Mondanom sem kell, hogy a mostani alkalom, a köszöntés lehetősége számomra is megtiszteltetés. Sőt, tovább megyek: belső ünnep! Bizonyossága annak, hogy manapság, a nemzetegyesítés korában, rokonok, barátok, tisztelők immáron határok nélkül, szabadon és – ha úgy kívánják – magyar állampolgárként emlékezhetnek Jakobovits Miklóstra a nemzet fővárosában.

Higgyék el, mérhetetlenül nagy és rendkívüli dolognak számít mindez. Különösen akkor, ha akár csak az öt évvel ezelőtti állapotokhoz mérjük mostani helyzetünket. Hadd idézzem Orbán Viktor miniszterelnököt: "Éppen akkor lábálhatunk ki a válságból, ha megmutatjuk, hogy az emberi élet még válság idején is több a megélhetésért folytatott pusztá küzdelemnél. Ezért ma

is, holnap is szükségünk van a művészet jótéteményeire, szükségünk van a kiváló művészeinkre, és szükségünk van a magyar önkifejezés minden formájára".

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Szász Jenő,
a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

*Elhangzott 2014. november 7-én, Jakobovits Miklós
Munkácsy Mihály-díjas, Arshile Gorky-díjas erdélyi festőművész
MINDIG MÁS - MINDIG UGYANAZ
SZÍN - FORMA - ANYAG ÁTLÉNYEGÜLÉSE
MISZTÉRIUM
című kiállításának megnyitó rendezvényén,
a budapesti Forrás Galériában.*